

V originalnem latinskem tekstu v »*Dissertatio de Apibus*« je Scopoli (1770) zapisal:

»**Apes Carniolicas**«

ki je v nemškem prevodu (1787) zapisano kot

»**Die Bienen von Krain**«

in v Slovenskem čebelarju v dveh slovenskih prevodih: (Pirnat (1916-1917) in Wester (1935)):

»**kranjske čebele**«

Zanimiv je tudi Westrov naslov prevoda dela: "Ivan Anton Scopoli o kranjski čebeli in čebelarstvu".

Janša (1777)

Die meisten und bekanntesten darunter sind die gemeinen Arbeitsbienen. Sie sind die kleinsten aus den übrigen; haben aschegraue Haare. Wenn sie diese verliehren, sehn sie schwarzlicht aus.

- prevod Rojina (1906):

Najbolj znane med njimi so navadne čebele, ki jih je največ. Te so med drugimi najmanjše in imajo pepelnatosivo dlako; če to izgube, so videti črnkaste.

3. Objava »Aus Unterkrain« v letu 1857 in poimenovanje

die krain'sche Biene

Poimenovanje »KRAJNSKA ČEBELA« je zapisano v nemškem jeziku kot »KRAINISCHE BIENE« v članku:

Aus Unterkrain.

Leta 1857 ga je v Bienen-Zeitung objavil:

Schloß Neudorf 17/6 57.
Freiherr von Roschütz *),
Dr. philos. und Herr auf Neudorf ic. in Krain.

Gibt es aber eine fleißige und abgehärtete Biene, so ist es die krain'sche.

(PREVOD: Obstaja pa pridna in utrjena čebela, taka je kranjska).

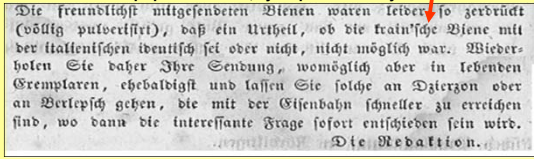

V članku je:

- predstavitev kranjskega čebelarstva,
- posebej je poudarjeno napredno čebelarjenje gospoda župnika Jurija Jonkeja iz Kočevja
- predstavljene in opisane so naše čebele; med drugim je zapisano »...**Obstaja pa pridna in utrjena čebela, taka je kranjska**...«. Poudarjena je njena pridnost, rojivost in mirnost.
- Opozoriti še velja, da v članku še posebej izstopa zapis avtorja: **»da v barvi nisem našel med tukajšnjimi in italijanskimi čebelami nobene razlike«**.
- na koncu sestavka je spodbuda nemškimi čebelarjem, da naj naše čebele preizkusijo in da bodo za poskuse na voljo po zmerni ceni.

Neposredno zapisano ime **Krain'sche Biene** je v urednikovem pripisu k članku, kjer sporoča avtorju:

(PREVOD: Prijazno priložene čebele so bile žal strte (popoln prah), tako da presoja, če je **kranjska čebela** z italijansko identična ali ne, ni bila mogoča. Ponovite zaradi tega svojo pošiljko, če je mogoče z živimi primerki, čimprej in pošljite take Dzierzonu ali Berlepschu, ki je hitreje dosegljiv z železnico, da bo zanimivo vprašanje takoj odločeno).

Dosedaj še nismo našli zapisa, ki bi neposredno potrdil oziroma pojasnil, kako je dr. Roschütz izpolnil urednikovo naročilo.

V Bienen-Zeitung je leta 1859 objavljen članek:

Aus Krain im Oktober 1858.

ki ga je napisal:

**Schloß Rudorf bei Ratibach in Untertrais, 2/10 58.
Dr. Philipp Frhr. v. Roschütz-Rotbfüh.**

- ponudba kranjskih čebel zanimiva za nemške čebelarje
- veliko naročil.
- zaradi dopolnjevanja lastnega čebelnjaka in za transport čebel neprimerne vročega vremena, naročil ni mogel takoj izpolniti in prosi za oprostitev zamude.

S tem zapisom pa so potrjeni začetki trgovine s kranjsko čebelo.

1. V slovenski čebelarji literaturi se pogosto **pomotoma** kot avtorja te objave navaja **Emila Rothsčüta**, ki pa ni imel doktorskega naslova. Avtor je bil njegov oče **Philipp**.
2. Čebelarji družine Rothsčütz nastopajo pod **različnimi priimki**: Rothsčütz, Rotschütz, Rothsčütz, Ravenegg, Rožič, Rothšic, R....
3. Prav tako v članku ni potrjena splošno veljavna trditev, da so bile postane **čebele iz gradu Podsmreka pri Višnji gori**.

4. Odmevi na objavo

- Roschützova objava (1857) je imela velik odmev.
- Veliko, posebej prvih odzivov, je bilo odklonilnih.
- V knjigah, tiskih in serijskih publikacijah smo sledili objave o kranjski čebeli od **leta 1857 do leta 1879**, ko je Pollmann objavil knjigo »Werth der verschiedenen Bienenracen und deren Varietäten, bestimmt durch Urtheile namhafter Bienenzüchter (Vrednost različnih čebeljih pasem in njihovih različic, določena po presoji uglednih čebelarjev)«.
- **To je čas, ko je šel o kranjski čebeli glas ter pisana beseda in tudi ona sama v Evropo in v svet.**

Mednarodno leto biotske raznovrstnosti

Pregled objav o kranjski čebeli (KČ) v obdobju 1857 - 1879

Leto	Monografije z zapisi o KČ	Serijske publikacije - število objav o KČ		Druge objave	Skupaj število objav o KČ
	število	tuje	slovenske*		
1857 - 1860		4			4
1861 - 1865	2	3			5
1866 - 1870	11	34	3	5	53
1871 - 1875	6	28	24	9	67
1876 - 1879	6	16	9	5	36
Skupaj	25	85	36	19	165

* Serijske publikacije, ki so izhajale na področju Slovenije

Za razumevanje dogajanj s kranjsko čebelo je treba omeniti, da so bile takrat zelo v modi italijanske čebele, ki so jih po letu 1853 za izboljšanje lokalnih populacij čebel priporočale tedanje, posebno nemške in poljske čebelarске avtoritete.

Veliko odzivov na Roschützovo objavo je bilo v smislu, da so čebele, ki jih je opisoval Roschütz, pravzaprav italijanske.

Po morfoloških lastnostih bi jim morda v nekaterih primerih celo deloma pritrdili, ker je tudi v tistem času prihajalo do mešanja populacij kranjske in italijanske čebele. Čebelarji so poznali posledice tega mešanja in o tem nazorno piše Pernišek (Slovenski tehnik, 1874).

Vendar je prinašala naša kranjska čebela še številne druge lastnosti: mirnost, pridonost, krotkost, zgodnja in pogosta rojivost ter donosnost, ki so jih kmalu spoznali in potrdili številni tuji čebelarji.

Posebej dobro je kranjsko čebelo poznal baron **Emil Rothschütz** (sin dr. Filipa), ki je bil zelo razgledan in izobražen na področju čebelarstva (njegovi knjigi o čebelarstvu iz leta 1875 je dodana bibliografija tedanjega čebelarskega slovtva po letu 1850 – naštetu je 129 knjig in 14 serijskih publikacij).

Znanje mu je omogočalo, da je napisal o kranjski čebeli številne in poglobljene strokovne članke ter tako odločilno prispeval k njenemu priznanju. S strokovnimi argumenti se je v objavah uspešno zoperstavil kritikam, pogosto tudi povsem brez osnove ali celo žaljivim.

Na zapis njegovega očeta v prvem članku v letu 1857, da ga ni pičila še nobena čebela in je želel s tem poudariti mirnost kranjske čebele, so se nekateri odzvali z norčevanjem ter ga celo proglasili, da ni čebelar.

Na gradu Podsmreka pri Višnji gori je imel velik čebelnjak in delavnico za izdelavo čebelarske opreme in orodja. V letu 1868 je ustanovil tako imenovani »Krainger Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak)«, s katerim je široko odprl pot kranjski čebeli v Evropo in drugam po svetu.

Tako je tudi neposredno prispeval k njenemu priznanju.

V *Laibacher Zeitung* (1882) je zapisano, da je baron Rothschütz prve čebele za prodajo nakupil po alpskih dolinah (zgornja Savska in Kanalska dolina).

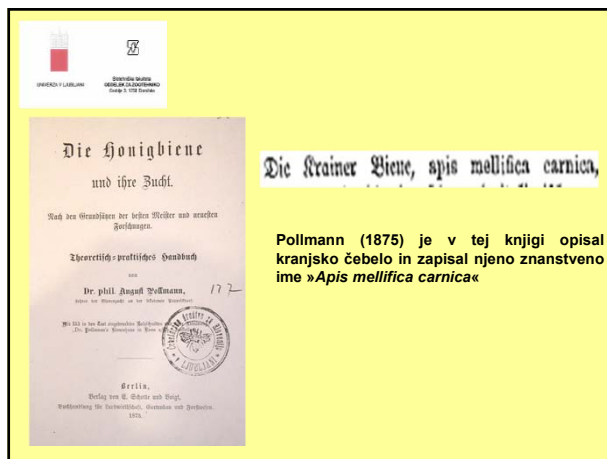
Novice (1873) poročajo, da je čebelar barona Rothschütza kupil čebele na čebelnem sejmu v Kranju in pred tem tudi v Bohinju od g. Porente (3 vozove po 40 panjev).

Tudi *Laibacher Zeitung* (1873) poroča o kranjskem čebelnem sejmu in Rothschützovem nakupu.

Je posebno zaslužen za širjenje kranjske čebele in za čebelarjenje z njo.

K širjenju kranjske čebele po Evropi in svetu so veliko pripomogli tudi drugi kranjski trgovci s čebelami: graščak Langer (1870) iz Poganic pri Novem mestu, Mihael Ambrožič (1872) iz Mojstrane in še številni drugi.

5. Kranjska čebela v knjigah dr. Pollmanna leta 1875 in 1879 ter vpis v sistematiko medonosnih čebel

Pollmann (1879) zbral in objavil opise kranjske čebele, ki so jih napisale takratne čebelarke avtoritete.

S tem je bila kranjska čebela kot kranjska avtohtona populacija (podvrsta) tudi dokončno priznana in našla je svoje mesto v sistematiki medonosnih čebel, kar potrjuje tudi njeno sedanje znanstveno poimenovanje: *Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879.

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE

Zapisi o kranjski čebeli med leti 1857 in 1879.

Prispevek k bibliografiji s kratkimi izpiski, od Roschützove objave »Aus Unterkrain« (1857), do Pollmannove knjige »Werth der verschiedenen Bienenrassen und deren Varietäten, bestimmt durch Urtheile namhafter Bienenzüchter« (1879)

AVTORJA: Šalehar Andrej in Gregori Janez

<http://dlib.si>

6. Bibliografija čebelarjev družine Rothschild

Publicistična dejavnost čebelarjev družine Rothschild

- Dejavnost družinski člani: Philip (oče Emila; častni doktor), Emil, Philip (sin Emila), Antonija (žena Emila) in drugi
- Pri številnih objavah so zapisane le inicialke: »R«, »B.R«, »R.E«, »R.Ph« in še druge
- V bibliografijo je uvrščeno 19 monografij in tiskov (skupaj s ponatis) in 172 objav v serijskih publikacijah
- Odkrita so malo poznana dela:

50 Berichte über krainer Biene ... - 50 poročil o kranjski čebeli ...
Imkers Rundschau, Fachblatt für Bienenzucht (Čebelarški razgledi. Strokovni list za čebelarjenje)

▪ Veliko del in objav je izšlo v samozaložbi na stroške njihovega podjetja Krainer Handelsbienenstand (Kranjski trgovski čebelnjak), ki je bilo na gradu Podsmreka pri Višnji gori

Naslovnica publikacije 50 poročil o kranjski čebeli v letu 1868, ki jih je izdajal Krainer Handelsbienenstand barona Rothschilda v Višnji gori

Naslovnica serijske publikacije Imkers Rundschau, ki so jo v letih 1890 - 1893(1-6) urejali in v samozaložbi izdajali čebelarji družine Rothschild iz gradu Podsmreka pri Višnji gori

DIGITALNA KNJIŽNICA SLOVENIJE

**Prispevki k bibliografiji:
Čebelarji družine Roschütz
(Rothschütz, Ravenegg, Rožič, Rothšic, R...)**

AVTOR: Šalehar Andrej

<http://dlib.si>

7. Zaključki

Povedano več kot potrjuje izjemno pomembno ter vsestransko vlogo pri poimenovanju, uveljavitvi in priznanju kranjske čebele, ki jo je odigrala družina čebelarjev Rothschild.

Najzaslužnejšega med njimi Emila Rothschild pa bi lahko imenovali za očeta kranjske čebele.

Njegovemu pionirskemu delu bi morale slovensko čebelarstvo in tudi država Slovenija dati večjo pozornost.

1881

— Emil Freiherr von Rothschild. Seit Neujahr bringt die „Wiener Landw. Ztg.“ eine „Ehrenhalle um die Landwirtschaft verdienter Männer“. In der Ehrenhalle der Nummer vom 25. März befindet sich Portrait, Facsimile und Lebensbeschreibung des Barons von Rothschild, Besitzers des weltbekanntesten Bienenzuchtinstitutes auf Gut Smeref bei Weizelburg in Krain.

SPOMINSKA PLOŠČA

**EMIL ROTHSCHILD/ ROŽIČ/ RAVENEGG
1836 – 1909**

- ČEBELARSKI STROKOVNJAK IN PRVI TRGOVEC S KRANJSKO ČEBELO
- TEMELJNI PRISPEVEK K POIMENOVANJU, UVELJAVITVI, ŠIRJENJU IN PRIZNANJU KRANJSKE ČEBELE
- STROKOVNI PISEC, UREDNIK IN ZALOŽNIK ČEBELARSKEGA SLOVSTVA
- SOUSTANOVITELJ (1873) IN PRVI PREDSEDNIK KRANJSKEGA DRUŠTVA ZA UMNO ČEBELARSTVO
- USTANOVITELJ PRVEGA KRANJSKEGA TRGOVSKEGA ČEBELNJAKA NA GRADU PODSMREKA (1868)

HVALA